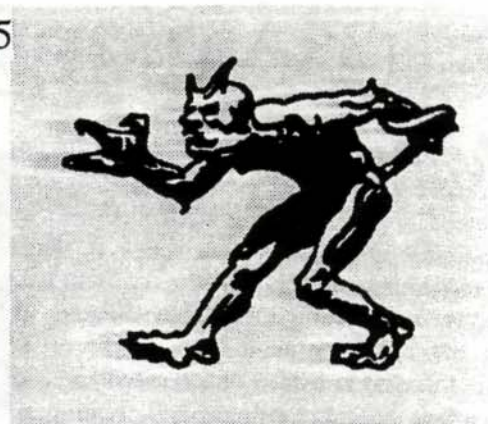

NR. 3. 4. ÅRGANG NOVEMBER 1995

Kunst

omkring trolden

Informationsavis fra Museums- og kunstforeningen for Vejen og omegn

SKRØNERNES KONGE

PÅ VEJEN KUNSTMUSEUM

Forfatteren Jørn Riel kommer torsdag den 16. november kl. 19.30 til Vejen Kunstmuseum til et stort og spændende arrangement.

Jørn Riel er forfatter, globetrotter, skrønemager og blev ved tildelingen af boghandlernes gyldne laurbær i foråret udnævnt til årets forfatter for et forfatterskab, der snart tæller 40 bøger.

For 25 år siden udkom Jørn Riels første bog: Mine fædres hus. Den placerede ham med et slag som et modstykke til John Steinbeck. Handlingen udspilles i et arktisk miljø omkring drengen Ago. Alene trilogien om Mine fædres hus blev solgt i over 300.000 eksemplarer på få år.

"En skrøne er en sandhed, der kunne være løgn, eller en løgn, der kunne være sand", har Jørn Riel sagt om det begreb, han har givet nyt liv. Han arbejder nu på det tiende og sidste bind med skrøner fra Nordøstgrønland.

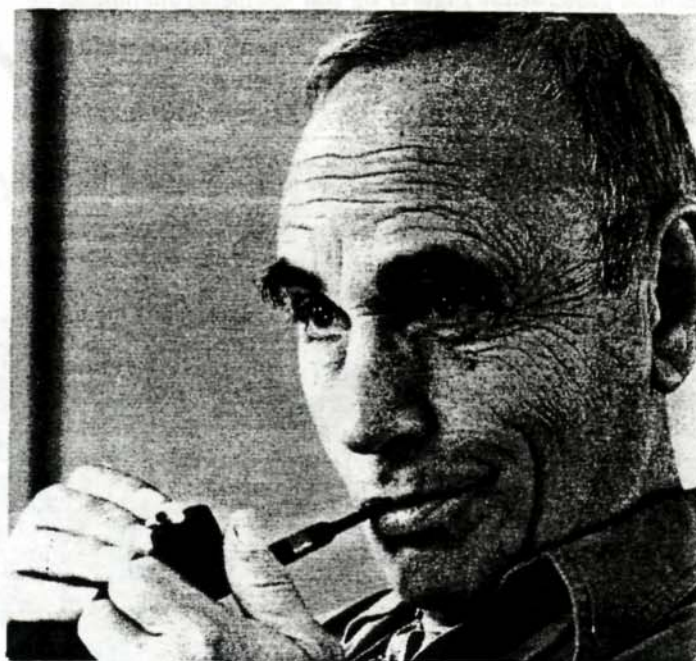
Og netop hans grønlandske skrøner står centralt i forfatterskabet. Varmen og humoren i dem er elsket af tusinder af læsere, der fornemmer Jørn Riels kendskab til det grønlandske miljø.

Eskimoerne siger, at mennesket får et smukkere ansigt, når det ler. Og det har mange gjort ved læsning af Jørn Riels bøger. Jørn Riel har boet 13 år i Grønland både i isoleret ensomhed og i tæt kontakt til originaler fra Danmark, Grønland og Norge.

De har også givet forfatteren inspiration til de livfulde skrøner, der både morer så ustyrligt og samtidig får os til at føle angst og vrede over menneskers grumhed mod hinanden.

Inspirationen til de fleste af Jørn Riels bøger er hentet fra ophold og rejser i Afrika, Asien, Mellemøsten, Alaska og Grønland, uden at der er tale om rejsebeskrivelser.

Som 14-årig stak han af til Paris og kom for sent hjem til skolen. Da det samme gentog sig året efter, blev han smidt ud af skolen, men så kom han i lære som radiotelegrafist, og det banede vejen til Grønland.

Jørn Riel

I dag bor han et stenkast fra verdens ældste jungle i Malaysia. Naturen har altid spillet en væsentlig rolle for Jørn Riel. I bøgerne fortæller han om menneskers indbyrdes forhold, og han fortæller om naturen, der overgår mennesket i skønhed og styrke.

Som fortæller er Jørn Riel uovertruffen. Kun få uger hvert år opholder han sig i Danmark, så det er en enestående chance, der byder sig, når der den 16. november er forfatteraften med Jørn Riel på Vejen Kunstmuseum.

Billetter af kr. 40.00 kan købes ved indgangen.

Som noget nyt har museums- og kunstforeningen rettet en henvendelse til en række foreninger, institutioner, skoler m.v. om at være medarrangører; flere af disse har svaret positivt, - så følgende er arrangører: Knudepunktet, LOF, Vejen Aftenskole M.H.H., Studie 73, Vejen Erhvervsskole, Vejen Pensionistforening, Ældresagen, Vejen Kunstmuseum og Museums- og kunstforening for Vejen og omegn.

EN GAMMEL NYHED *TIDEN OG* *MENNESKET*

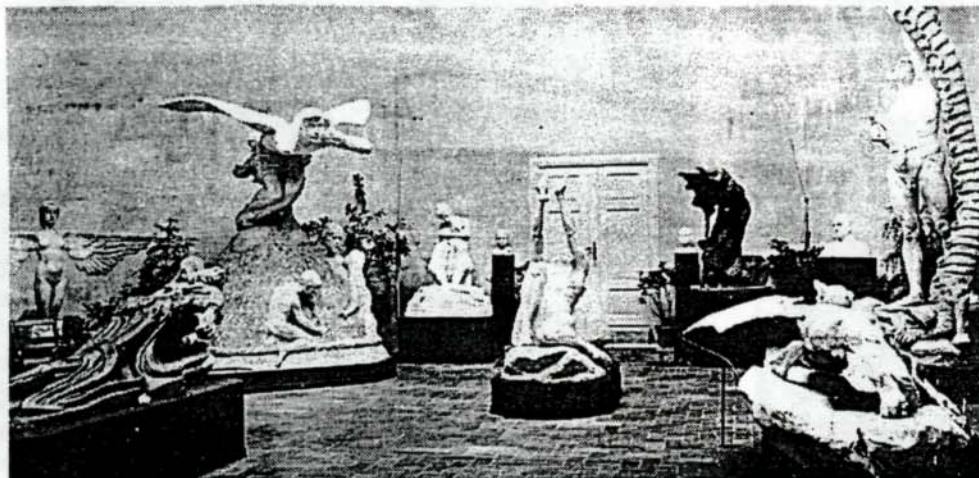
I museets skulptursal sker der for tiden store forandringer. En del af skulpturerne bliver flyttet tilbage til deres oprindelige pladser bl.a. for at få mulighed for at opstille en mægtig gipsskulptur af Niels Hansen Jacobsen (1861-1941), *Tiden og Mennesket*. Den over tre meter høje gruppe blev i 1910 vist på Den frie Udstilling i København og fik da en blandet modtagelse. Skulpturen er en svært aflæselig, mangetydig allegori. Det handler om familien, om barndom og det senere liv, om nærvær og fravær. Som en gallionsfigur på en skibsstavn farer tiden hen over mennesket personificeret ved en muskuløs, bevinget mandsfigur.

Tiden og Mennesket agtedes ikke højt af Hansen Jacobsens biograf, Niels Th. Mortensen, der konstaterede: "Aldrig – hverken før eller siden – har Hansen Jacobsen skabt saa teatralisk gebærdende Figurer og saa hjælpeløs dilettantisk en Form" Dommen deltes dog ikke af Hansen Jacobsen, der livet igennem vogtede om den sårbare gips og gav værket en fremtrædende plads i Vejen Kunstmuseums skulptursal, der

netop opførtes til opstilling af hans arbejder. Desværre fik Mortensen skriftlige dom følger, idet gruppen i løbet af 1960'erne savet i stykker og gemt af vejen i museets kælder. I en menneskealder har publikum ikke haft mulighed for at tage stilling til et af Hansen Jacobsens mest bemærkelsesværdige værker

En lignende skæbne er overgået andre arbejder fra samme tid; eksempelvis Joakim Skovgaards mægtige maleri af *Kristus i de dødes rige* (1891-94), der tilhører Statens Museum for Kunst. I dag har betragtere mulighed for at se med helt nye øjne på disse værker. I historiens bakspejl tegner *Tiden og Mennesket* sig som en af de sidste, markante udløbere af århundredskiftets forsøg på at give de store tanker form – et rendyrket stykke symbolistisk skulptur af en type, hvoraf kun få har fået lov at overleve... eksempelvis Rudolph Tegnens Museum ved Dronningmølle, og i Einar Jónssons Museum i Reykjavik på Island.

Tiden og Mennesket genopstilles på den plads, værket i sin tid indtog. Den omfattende og tidskrævende gipskonservering foretages af Jørgen Bau, der er leder af gipsværkstedet på Den kgl. Afstøbningssamling i København. Arbejdet fortsætter i løbet af november måned

Et kig mod vest i Skulptursalen på Vejen Kunstmuseum. Yderst til venstre ses den vingede kvindefigur *Morgenrøde*, dernæst anes den lave fremadrettede *Skyggen* (1897-98) og endelig den mægtige gruppe *Tiden og Mennesket* (udstillet 1910). Mod højre står den mindre gruppe *I storbyens Ørken*

(1908) og lige for døren *Astronomien* (udstillet 1893). Yderst til højre rejser sig den mægtige gipsgruppe *Thor løfter Midgårdsormen* (udstillet 1891) og foran den kryber *Natten* (i.h., 1895) Til højre for døren står *Vølven* (1913), der i dag står opstillet i anlægget udenfor museet.

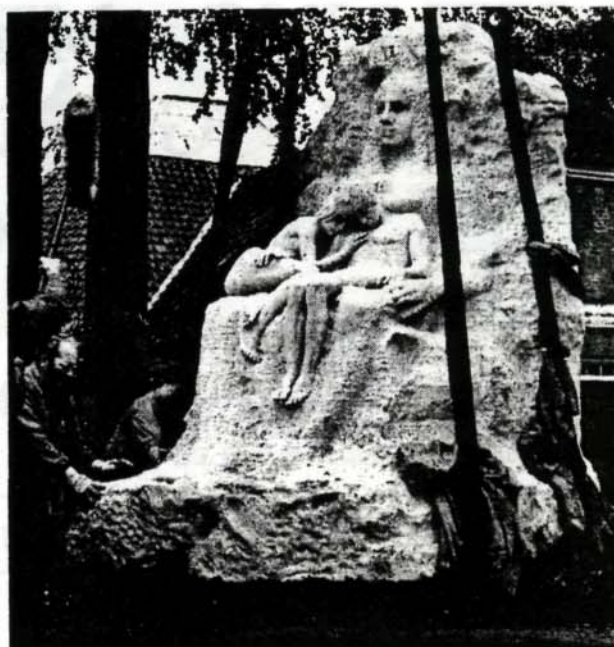
MODER JORD KOM TIL VEJEN

En noget usædvanlig begivenhed fandt sted ved Vejen Kunstmuseum om formiddagen den 7. oktober 1995. På ladet af en stor, solid lastvogn ankom en 17,2 ton tung, siddende kvindefigur i marmor, *Moder Jord*. Hun var blevet kørt på tværs af Danmark og havde undervejs vakt en del opsigt – hvad hun fortsat gør på sin nuværende plads ved Vejen Kunstmuseum på hjørnet ved Østergade og Øster Allé. Med en mægtig kran, der skulle kunne løfte 50 ton, blev hun let og elegant løftet op, svunget ind over græsset og anbragt på den klargjorte plads.

Moder Jord er et af billedhuggeren Stephan Sindings (1846-1922) hovedværker. gruppen blev skitseret år 1900 og færdighugget i Carrara marmor i 1906. Skulpturen – der må være blandt de største marmorgrupper i Norden – indgår nu som et led i museets præsentation af dansk kunst fra tiden omkring århundredskiftet. Hovedvægten i samlingen er jo, med udgangspunkt i Niels Hansen Jacobsens (1861-1941) værk, lagt på de symbolistiske strømninger med hovedværker af Hansen Jacobsen og hans bekendte som Jens Lund, Ejnar Nielsen og Axel Hou.

Nordmanden Stephan Sinding orienterede sig i løbet af 1870'erne mod de naturalistiske tendenser, der udgik fra Frankrig. I Danmark var han med til at bane vejen for et nybrud i dansk skulptur, hvor Thorvaldsens klassicerende ideal til da havde været dominerende. Sinding blev protegeret af brygger Carl Jacobsen og fik allerede i 1890 – efter at have indgået ægteskab med den danske skuespillerinde Anna Betzonich – dansk indfødsret.

Moder Jord bestiltes af Carl Jacobsen i marmor til Glyptoteket. Gruppen blev opstillet i en af museets indre gårde, men har været utilgængelig siden 1914. I forbindelse med Glyptotekets omfattende nybyggeri har det været nødvendigt at finde en alternativ placering til *Moder Jord*. Glyptotekets bestyrelse stillede sig velvilligt overfor Vejen Kunstmuseums anmodning om deponering ved museet. Publikum har således for første gang i adskillige menneskealdre atter fået mulighed for at tage stilling til Sindings enorme gruppe, der allerede ved sin tilsynekomst affødte en livlig polemik.

"Moder jord" ved placeringen på Museumspladsen.

KIM SJÖGREN KONCERT

PÅ VEJEN KUNSTMUSEUM

Onsdag den 29. november kl. 19.30 giver Kim Sjögren koncert på Vejen Kunstmuseum.

For mange bliver det et spændende genhør og for andre et uforglemmeligt bekendtskab.

Det er en musiker med en interessant karriere. Allerede som 3-årig begyndte han at spille violin. Da han var 12 år, blev han optaget på det jyske musikkonservatorium, og debutkoncerten fandt sted, da han kun var 17 år gammel. Tre år senere blev han medlem af det kongelige kapel, hvor han blev koncertmester som 22-årig. Den yngste kapelmester i kapellets historie.

Kim Sjögren har som solist og kammermusiker turneret i det meste af verden.

Han har desuden haft studieophold i Prag, Bukarest og i Boston. Hans samarbejde med andre musikere spænder fra Niels-Henning Ørsted Pedersen, Anne Sophie Mutter, James Galway og Palle Mikkelborg.

Pladeproduktionen er også omfattende med indspilninger af bl.a. Carl Nielsens violinkoncert og Vivaldis *De fire årstider*. Han har også komponeret musik til TV og til film.

Priser og legater er også tildelt Kim Sjögren. Han har fået Jacob Gade prisen, Musikanmelderingens kunstnerpris og Peder Möllers musiklegat.

Hans repertoire omfatter violinkoncerterne og en lang række koncertstykker og sonater plus diverse kammermusikværker.

Billetprisen for koncerten på Vejen Kunstmuseum er Kr. 80,00 for medlemmer og kr. 100,00 for ikke medlemmer.

Kim Sjögren

Arrangør er Museums- og kunstforeningen for Vejen og omegn

Forsalg Svends Kiosk, Nørregade 62, Vejen
Tlf. 75 36 14 08

UDSTILLING MED VÆRKER AF BILLEDHUGGEREN PONTUS KJERRMAN

I løbet af december måned afprøves på Vejen Kunstmuseum skulpturformidling i nogle utraditionelle rammer – en julekalender. Den består af 24 kasser. Dag for dag åbnes en ny én, så der sidst i december står en lille separatudstilling. Julekalenderen etableres i *Vestsalen*, hvor der p.t. er Hugo Liisberg udstilling.

Da tanken om julekalenderen blev til, var en af de vigtige punkter, at værkerne i den straks skulle sætte fantasien i gang. Med dette udgangspunkt faldt valget ganske naturligt på en af vore fine figurative billedhuggere, Pontus Kjerrman. Vel er han født i Göteborg (1954), men han er uddannet på Kunstakademiet i København (1979–84) og har siden være bosat i landet og betragtes i dag som en naturlig del af det danske kunstmiljø.

Pontus Kjerrman arbejder i forlængelse af en gammel figurativ tradition. Materialerne han anvender er dem, som billedhuggere i århundreder har brugt; ler, gips, voks, bronze, sten, men også træ og nutidige materialer som cement. Det sidstnævnte giver økonomisk mulighed for at udføre en stor skulptur i et mere varigt materiale uden at skulle bruge de mange penge, en bronzestøbning koster. –

I sine produktioner har Kjerrman opbygget en personlig verden af mytiske figurer så som *Billedvogteren*, *Embedsmanden*, *Elefantsmanden*, *Den Næbde Blå*. de er, som gamle totemer (eksempelvis de egyptiske) ofte opstået af en sammensmeltning af menneske og dyreformer – et hestehoved med menneskekrop eller en kvindekrop med kattehoved og kløer, hvor der ellers ville være tæer. Selv fortæller han, at det er meget svært at fange et følelsesudtryk i et menneskeligt ansigt: "Jeg arbejder med nogle meget stærke følelser, måske ikke voldsomme følelser, men stærke. Og det er nemmere at omsætte dem i dyr". Mens han arbejder tænker han bl.a. på gamle gudetraditioner. Undervejs opstår der en slags dialog: "På et tidspunkt føler jeg næsten, jeg står og snakker med et væsen... at det er skulpturen, der gør det sidste arbejde selv". Pontus Kjerrman er bevidst om sine værkers fortællende karakter: "Jeg er bange for kunst, der mangler ånd. Jeg synes, det er synd, hvis man laver kunst, som totalt mangler sjæl. Det er vigtigt, at man kan fornemme en sjæl i skulpturen".

Pontus Kjerrman har siden 1985 været lektor på Kunstakademiets billedhuggerskole i København. Han har udført en del store opgaver, bl.a. *Apollon og Eventyret* (bassin med figurer, Ølstykke), *Billedhuggeren og Eventyret* (Stenfigur, Gustav Johannessens skolen, Flensborg), *Fontæne og to drikke-brønde* i Køge (se det vedlagte postkort), *Billedvogteren* til Risø Forskningscenter og en skulpturgruppe bygget over H.C. Andersens fortælling om *Hyrindinden og Skorstensfejer*, opstillet i Odense, Pontus Kjerrman er netop nu i gang med et omfattende skulpturprojekt til et torv i Høng.

I *Vestsalen* vil der udover julekalenderkassernes indhold være en lille udstilling af Pontus Kjerrmans arbejder. Kalenderen vil

dagligt blive åbnet sammen med en skoleklasse. Indholdet bag dagens låge vil danne udgangspunkt for en snak om skulpturens form, materiale etc.

Forhåbentlig vil dette anderledes møde med museet være med til gradvist hos børnene at etablere en fortrolighed med huset, der i grunden ikke burde være dem mere fremmed end eksempelvis biblioteket og legepladsen.

Søndag d. 14. januar kl. 15.00 er der rundvisning i Pontus Kjerrman udstillingen ved Teresa Nielsen.

Pontus Kjerrman med en af sine skulpturer.

Redaktion:

Poul Erik Hansen (ansvarshavende)
Badstuegade 6, 6100 Haderslev.
Tlf. 74 525715.
og
Svend Holm Larsen
Bakkevej 3, 6600 Vejen.
Tlf. 75 360633.

Bladets redaktion modtager gerne stof
fra foreningens medlemmer.